

Storfamiljen instrument för social rehabilitering?

Storfamilj — åtskilliga fnyser bara de hör ordet nämnas. Storfamilj — för en del är det ett fult ord, som leder tanken till gruppsex och annat för anständigt folk stötande.

När man talar med ungdomar som engagerat sig för storfamiljstanken, får man en lite annan uppfattning. Dessa unga vill sluta sig samman för att råda bot på den ohyggliga ensamhet, som många upplever särskilt i storstaden. En ensamhet, som driver åtskilliga in i asocialitetens gemenskap, kanske den enda gemenskap som står ensamma och olyckliga till buds. De ungdomar jag talat med, vill i sin storfamilj innefatta gamla och unga, barn och åldringar. Man sluter sig samman för att kunna hjälpa och stödja varandra, både materiellt och psykiskt. Men man är realistisk nog att förstå att man inte i en storfamilj kan alldeles leva i knäet på varandra. Man vill därför ha utrymme, så att behovet av personlig integritet och ostördhet kan fyllas, lika väl som behovet av samvaro och gemenskap. Själv skulle jag vilja kalla storfamiljen en variant av kollektivhusidén, men jämförelserna har inte riktigt gillats av storfamiljsestusiasmerna. I vilket fall som helst: Storfamiljstanken lanseras idag med den idealitet och ett patos, som är värt betydligt mer än att rycka på axlarna åt eller att förfasa sig över. Tanken och planerna kan ju i bästa fall innebära att man tar vara på det värdefulla i forna tiders familjesammanhållning men tar lärdom av olägenheterna, likaså att man bygger på positiva erfarenheter av kollektivhusen men försöker undvika det negativa.

Det nya i storfamiljstanken är, att medlemmarna i familjen inte är tvingade tillsammans, som man riskerar att bli, när

blodsbanden är det sammanhållande. Inte heller är storfamiljmedlemmarna slumpvis sammanfösta, som man kanske kan bli i ett kollektivhus. I storfamiljen är medlemmarna handplockade för att passa ihop och ge en åtminstone temporärt fungerande grupp.

Storfamiljen — en väl fungerande sådan — skulle vi inte kunna tänka oss den, inte bara som en form av sammanboende

TANKE **streck**

för intresserade, fast även det är ju ett intressant socialt experiment? Kan vi inte försöka vidga experimentet? Varför inte på försök göra storfamiljen till ett instrument för social rehabilitering?

Vi har ett antal ungdomar i 15—20 års åldern som kommit på kant med familj och samhälle och som vi inte har skuggan av möjlighet att ge en adekvat placering. Fosterhem? Otänkbart i de flesta fall. Dessa rotlösa och delvis urspårade ungdomar som det här är frågan om, orkar inte med anpassningskraven i en vanlig konventionell familj, som naturligtvis inte heller orkar med dem. Inackorderingshem för ungdom? Ja, i vissa fall men långt ifrån i alla. Inackorderingshemmet kan vara mycket bra men har oftast inte resurser att ge ett tillräckligt starkt personligt stöd, och där blir väl inte heller den för en sådan ungdom adekvata gruppgemenskapen, som man kanske kunde hoppas på i storfamiljen. Hur vore det att på försök placera en sådan missanpassad i ett väl fungerande storfamiljsskollektiv? Givetvis inte vilken missanpassad som

helst men en, där man bedömer tillståndet som påverkbart i positiv riktning av den familjekontakt, som storfamiljen kunde erbjuda?

Är det orimligt att tänka sig att våra myndigheter kunde stödja storfamiljstanken genom att ställa ett antal stora lämpliga lägenheter, villor eller radhus till förfogande för grupper på 5—10 personer, som kollektivt ville ta sig an en av det svårpassade klientel, som socialvård och barnvård ömmar starkt för men inte har resurser att ge adekvat stöd?

Just idag har jag med en socialassistent diskuterat ett experiment av ovan skisserat slag, och vi var helt eniga om att försök var värt att göras och att vi har många experter till placering. Tanken föddes under vår diskussion angående ett par gemensamma klienter, inför vilkas bristande sociala möjligheter vi båda upplevde en stark vanmakt. Dessa båda ynglingar är inte de enda av det slaget, som har en dålig social prognos, därför att vi saknar adekvata resurser för omhändertagande och stöd.

Inom sjukvård, både kroppslig och mental, för vuxna och barn, inom socialvård, kriminalvård, skolväsen, har vi i Välfärdssverige alltför ofta samma situation som kirurgen som beordras att operera utan instrument.

Storfamiljen kanske kunde bli ett litet anspråkslöst instrument i socialt och mentalhygieniskt rehabiliteringsarbete vid sidan av de behövliga stora åtgärder. Storfamiljen som rehabiliteringsinstrument är helt i linje med målsättningen för vår tids mentalvård, kriminalvård och socialvård: resocialisering genom integrering som ersättning för straff och isolering.

Inga-Greta Agrell